

**KUNGÄLVS
KOMMUN**

Trygg i Kungälv

Plan

Diarie-/dokumentnummer: KS2022/1562

Beslut: 18 oktober kommunstyrelsen §272/2023

Beredande politiskt organ: Rådet för folkhälsa och social hållbarhet

Ersätter tidigare beslut Kommunstyrelsen 2020-11-18 § 332/2020

Giltighetstid: 2024-01-01 t.o.m. 2027-12-31

Dokumentansvarig: Lena Arnfelt sektorchef Trygghet och Stöd

Senast uppdaterad av: Nicola Karan, säkerhetssamordnare

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
2. Relation till andra styrdokument	3
3. Syfte	4
4. Mål och viljeinriktning	4
5. Nulägesanalys	4
Brott och otrygghetsskapande händelser	4
Geografisk spridning av brott i Kungälv kommun	6
Trygghet	7
Motorburen problematik	8
Tidiga insatser barn och unga	8
Demokrati och civilsamhälle	11
Våldsbejakande extremism	11
Kriminella nätverk	11
Välfärdsbrott	12
Socioekonomiskt utsatta områden	12
6. Prioriterade områden, delmål och insatser	13
Tidiga insatser, barn och unga	13
Kriminalitet, normbrytande beteende och brottsutsatthet	13
Narkotika och missbruk	14
Demokrati och civilsamhälle	14
Delaktighet	14
Organiserad brottslighet och maktutövning i lokalsamhället	16
Trygghet	17
Våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck	17
Brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete	18
7. Levandegöra	19
8. Uppföljning	19

1. Inledning

Plan Trygg i Kungälv är en del av arbetet med att utveckla ett socialt hållbart Kungälv. Kommunens brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete bygger på samverkan mellan samtliga sektorer i kommunen, polis, andra myndigheter, näringsliv, lokala aktörer och civilsamhället. Planen belyser de samhällsproblem man vill uppmärksamma och förebygga inom kommunens geografiska område.

Plan Trygg i Kungälv innehåller delmål och insatser som samtliga sektorer i kommunen behöver hjälpas åt för att genomföra och uppnå genom bland annat samverkan, kunskapshöjande insatser samt områdesbaserat och förebyggande arbete. Fokus är både social prevention och situationellt brottsförebyggande arbete.¹ För att bedriva ett effektivt förebyggande arbete krävs engagemang och samverkan från hela samhället.

Regeringen har betonat att det brottsförebyggande arbetet ska prioriteras och att de förebyggande insatserna ska göras på ett systematiskt och evidensbaserat sätt. I enlighet med Lag (2023:196) om kommuners ansvar för det brottsförebyggande arbetet har en årslägesbild över kriminaliteten i Kungälv kommun år 2023 tagits fram under 2024.

Syftet med denna årslägesbild över kriminaliteten år 2023 är att genom analys skapa en lokal lägesbild av brott och otrygghet i Kungälv kommun. Lägesbilden identifierar bland annat vart problemen är som störst, hur situationen ser ut i jämförelse med referensdata och hur utvecklingen sett ut över tid. Lägesbilden har sedan fungerat som underlag vid framtagandet av Plan Trygg i Kungälv. Den är ett viktigt verktyg vid val och planering av samordnade insatser kommande år för att resurserna i Kungälv kommun ska användas på ett effektivt sätt för att förebygga brott och otrygghet.

2. Relation till andra styrdokument

Planen är hierarkiskt underordnad programmet Social hållbarhet – ökat innanförskap.

- Program Social hållbarhet – ökat innanförskap är ett långsiktigt och visionärt dokument med sju målområden för Kungälv kommuns arbete för social hållbarhet. Programmet sträcker sig till 2027 och antas av kommunfullmäktige.
- Plan **Trygg i Kungälv** konkretiserar programmets målområden i prioriterade insatser och aktiviteter. Planen sträcker sig fram till 2027 och antas av Kommunstyrelsen.

Utgångspunkt är även följande dokument i Kungälv kommun:

- Lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete
- Säkerhets- och trygghetspolicy

¹ Situationellt brottsförebyggande arbete handlar om att förhindra eller försvåra att brott begås genom att förändra den aktuella platsen eller situationen där brott kan begås. Källa: Brå

- En drogfri skola
- Anvisning våld i nära relationer
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer (HSLF-FS 2022:39)
- Plan för att motverka våldsbejakande extremism

3. Syfte

Syftet med Plan Trygg i Kungälv är att vara en gemensam plattform för riktning och samarbete kring kommunens trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete.

4. Mål och viljeinriktning

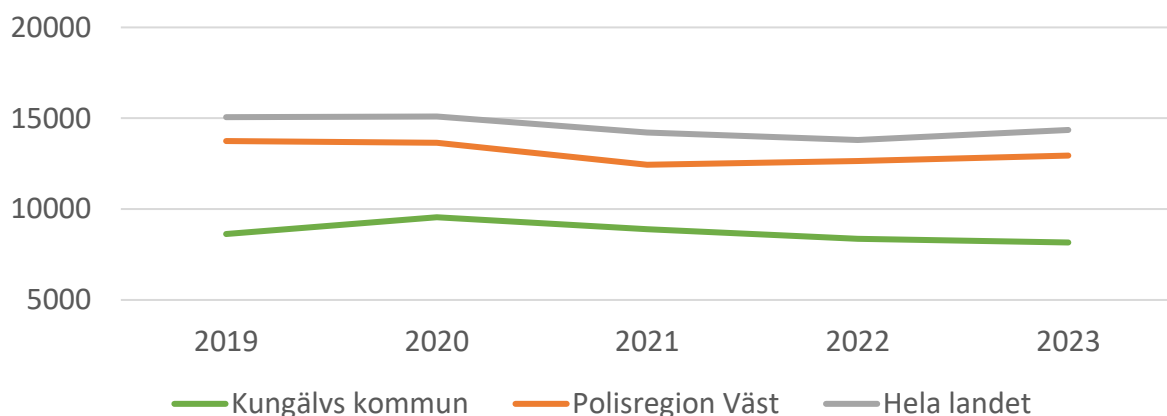
Målet är att öka tryggheten och minska brottsligheten i Kungälv kommun. I planen fastställs vilka insatser som ska genomföras fram till 2027, med utblick mot 2030.

5. Nulägesanalys

Brott och otrygghetsskapande händelser

Enligt kriminalstatistiken som Brottsförebyggande rådet tagit fram för år 2023 har Kungälv kommun för tredje året i rad en minskning av det sammanlagda antalet anmälda brott. Kungälv kommun har även betydligt lägre antal anmälda brott per 100 000 invånare jämfört med den nationella och regionala statistiken. Sedan 2020 är det en sjunkande trend i anmälningsstatistiken för Kungälv medan man kan se ökning på regional och nationell nivå.

Figur 1. Antal anmälda brott per 100 000 invånare i Kungälv kommun, Polisregion Väst och hela landet år 2019–2023.

Källa: Data från BRÅ:s statistikdatabas.

Stöld- och tillgreppsbrott är den antalsmässigt största brottskategorin. Vi kan dock se att antalet anmälda stöld- och tillgreppsbrott minskar för tredje året i rad och att antalet anmälning har minskat med ungefär en femtedel sedan 2020. Inom brottskategorin går det att se en liten ökning av stöld i butik och varuhus. Den största

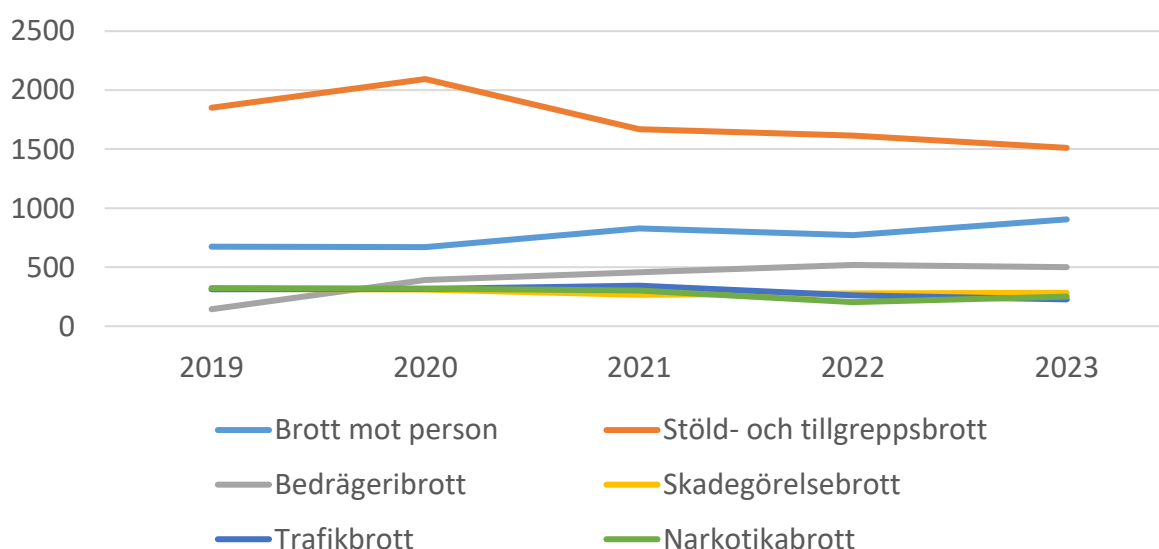
mängden anmälningar registreras som "övrig stöld", det går dock att se en minskning av detta sedan 2022. Exempel på "övrig stöld" är stöld ur eller från fordon.

Antal anmälda brott mot person har ökat något mellan 2022 och 2023 efter en minskning föregående år. De brott som har antalsmässigt flest anmälningar inom brottskategorin är misshandel (inkl.) grov och olaga hot. I Kungälv kommun påvisar statistik att både misshandel och grov kvinnofridskränkning vid våld i nära relationer, har minskat under perioden 2021 till 2023. En utmaning vid både våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck är det mörkertal som finns².

Även anmälningar gällande narkotikabrott har ökat sedan föregående mätning efter att anmälningsantalet minskat sedan 2019 fram till och med 2022. Viktigt att poängtera när det gäller narkotikabrott är att det är ett så kallat upptäcktsbrott d.v.s. att ju mer polisen arbetar mot narkotikabrott desto mer upptäcks och anmäls. Vilket också syns i statistiken då det är mest innehav och eget bruk som anmäls.

Antalet anmälningar gällande skadegörelsebrott ökade lite mellan 2022 och 2023. Antalet anmälningar gällande skadegörelsebrott har legat relativt stabilt sedan 2019. Trenden sedan 2021 pekar dock lite uppåt, och vi ser en liten ökning i anmälningsstatistiken sedan dess. Av samtliga skadegörelsebrott som anmäldes är den största brottstypen "annan skadegörelse (ej klotter)". Detta kan exempelvis vara klistermärken som är uppsatta på lyktstolpar eller liknande.

Figur 2. Antal anmälda brott per brottskategori i Kungälv kommun år 2019–2023.

Källa: Data från BRÅ:s statistikdatabas.

² Nationellt centrum för kvinnofrid Att mäta våld med statistik <https://www.nck.uu.se/kunskapsbanken/amnesguider/att-mata-vald/att-mata-vald/>

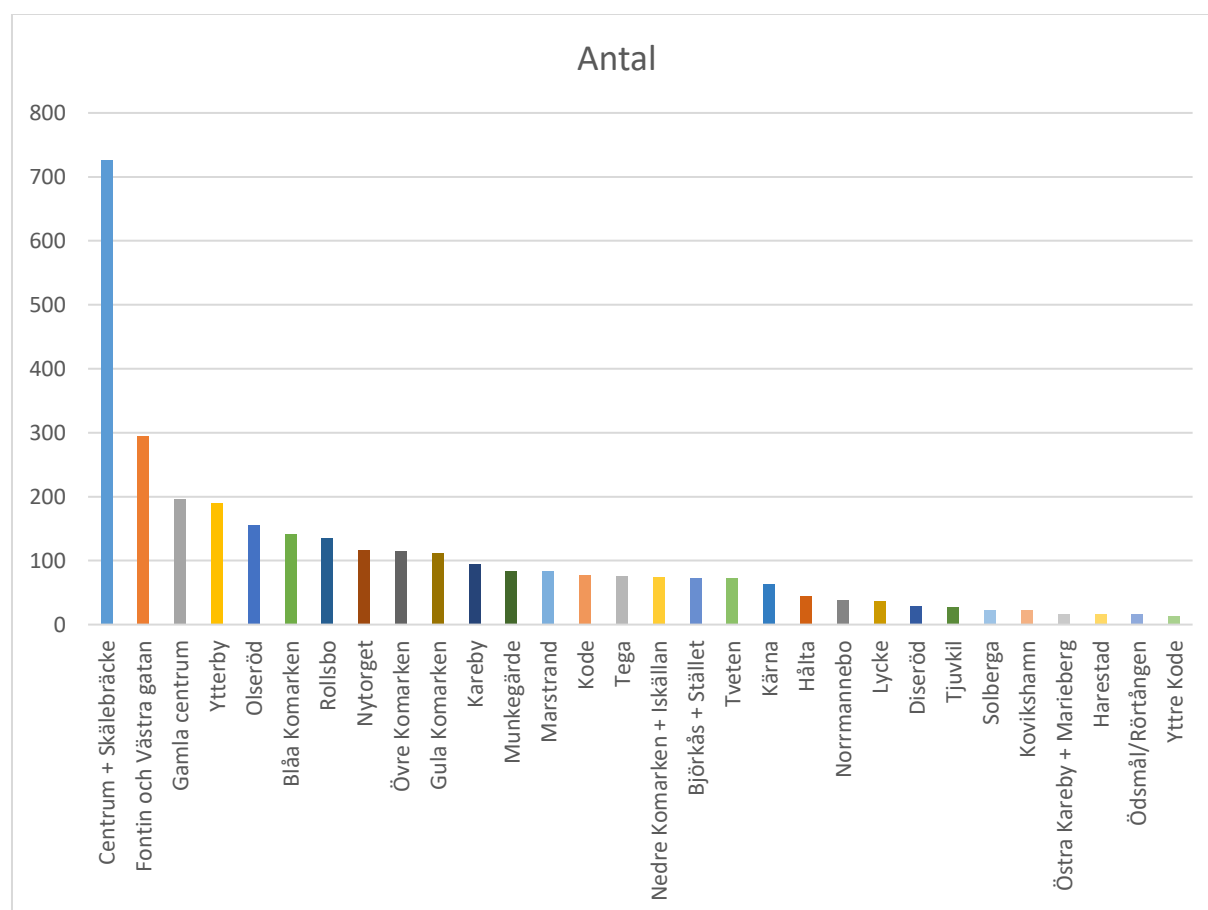
Trafikbrottsligheten i kommunen minskar för andra året i rad. De vanligaste brotten är olovlig körning och smitning. Både dessa brottstyper ökade i antal jämfört med föregående år.

Vad gäller bedrägerianmälningar kan man sedan 2018 se en kraftig ökning över hela landet. Detta gäller även Kungälv kommun. Dock kan man i Kungälv se en liten minskning från 2022 till 2023, i motsats till både Polisregion Väst och hela landet där bedrägerianmälningarna fortsätter öka. Anmälningssantalen ligger dock fortfarande på en relativt hög nivå sett till övriga brott inom kommunen. En särskilt drabbad och utsatt grupp är den äldre befolkningen.

Geografisk spridning av brott i Kungälv kommun

Antalet anmälda brott varierar kraftigt mellan kommunens olika geografiska områden, se figur 3). Det är primärt tre områden som har antalsmässigt flest anmälda brott under år 2023, dessa är Centrum och Skälebräcke, Fontin samt Gamla centrum. Ödsmål/Rörtången, Harestad och Yttre Kode har minst antal anmälda brott.

Figur 4. Antal anmälda brott per område i Kungälv kommun år 2023.

Källa: Anmälda brott hämtad från Embrace systemstöd.

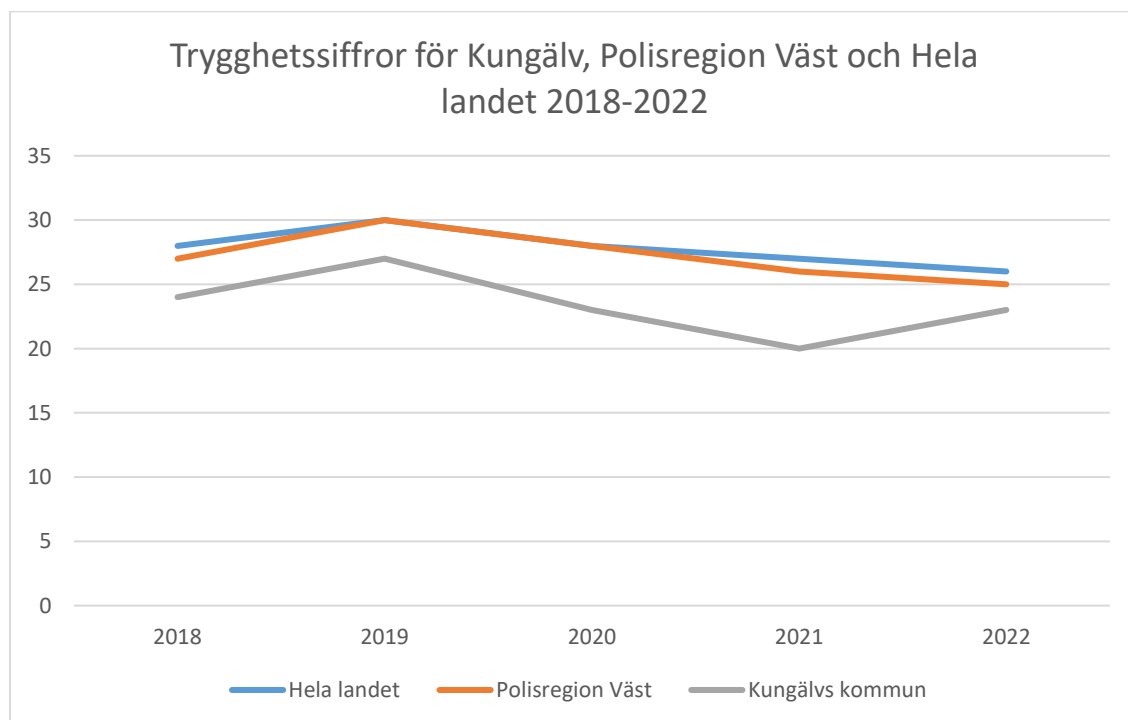
Skillnaderna mellan olika geografiska områden i kommunen är tydlig vad gäller brottslighet. De centrala delarna av Kungälv kring Kongahälla center och

Resecentrum utmärker sig som områden med högre antal anmälda brott och högre brottsutsatthet jämfört med genomsnittet. Dessa områden är Centrum/Skålebräcke, Fontin och Västra gatan, Gamla centrum samt Komarkens olika delar (Blåa, Gula, Övre och Nedre Komarken). Tätorter har ofta en högre befolkningstäthet, större ekonomiska olikheter och fler platser och situationer där brott kan begås vilket skulle kunna förklara att det anmäls fler brott i dessa områden.

Trygghet

I NTU 2023 går det att utläsa att det är 23% av invånarna i Kungälv som upplever otrygghet kvällstid i det egna bostadsområdet. Det innebär att en mindre andel i Kungälv upplever sig otrygga i det egna bostadsområdet än både i polisregion Väst (25%) och nationellt (26%). Det går att se skillnad mellan kvinnor och mäns upplevda otrygghet där kvinnor upplever sig mer otrygga än män. Det är nästan dubbelt så många kvinnor (28%) än män (15%) som upplever sig otrygga i det egna bostadsområdet på kvällstid. Det är också fler kvinnor som avstår aktiviteter på grund av upplevd otrygghet. Nivåerna har legat relativt stadigt över tid, men med en mindre minskning bland män och en liten ökning av upplevd otrygghet bland kvinnor sen 2022 års undersökning.

Graf visar resultat från Nationella trygghetsundersökningen 2019–2023 för Sverige, Polisregion Väst samt Kungälv kommun³

Källa: Data från NTU

³ Notera att Nationella trygghetsundersökningens data är från föregående år d.v.s. NTU 2023 mäter 2022, 2022 mäter 2021 osv.

I ett antal medborgardialoger utförda andra halvan av 2023 fick invånarna i Kungälv kommun chansen att svara på olika frågor kring upplevd otrygghet och trygghet. På frågan om det finns någon plats som de upplever som otrygg har flest av de svarande skrivit antingen Komarken eller Resecentrum (150 respektive 123 svaranden). De områden med flest svar efter detta är Kongahälla center (30) och Ytterby (45), tätt följt av Centrum (21). På frågan om vad det är som gör att man känner sig otrygg svarar de allra flesta "mörka och öde platser" och "narkotika och missbruk", 283 svaranden respektive 274 svaranden.

Motorburen problematik

Ett återkommande fenomen i Kungälv kommun är motorburen problematik, som både upplevs störande och som påverkar oron hos medborgarna. Detta har framkommit både från medborgardialoger, genom händelserapporter från polisen och i det regelbundna EST-samarbetet. Problematiken är primärt kopplad till kvälls- och nattetid och det rör sig om personer som i eller runt om motorfordon skapar otrygghet genom att exempelvis spela hög musik, gasa med motorer och skräpa ner. Dessa sammankomster är inte knutna till en geografisk plats utan kan snabbt variera och flyttas inom kommunen beroende på säsong. Några utmärkande platser för motorburen problematik under år 2023 är Vita fläcken, ICA Maxis parkering och McDonalds parkering. Motorintresset bland ungdomar, och vuxna, i Kungälv är stort och det syns tydligt på mängden A- och EPA-traktorer.

Tidiga insatser barn och unga

Forskning visar att det finns specifika riskfaktorer och tecken olika aktörer behöver vara uppmärksamma på för att förebygga att barn och unga hamnar i kriminalitet⁴.

I LUPP⁵ 2023 ställs bland annat frågor kring otrygghet i vardagsmiljön till åttondeklassare och ungdomar som går andra året på gymnasiet. Deltagarna får svara på hur ofta de känner sig trygga på olika ställen i sin vardagsmiljö⁶. Undersökningen riktar sig till barn och unga i åttonde klass och andra året på gymnasiet. I resultaten kan vi se att cirka hälften av tjejerna i både åttonde klass (49%) och på gymnasiet (50%) har svarat att de "aldrig" eller "sällan" känner sig trygga i en, eller flera, av sina vardagsmiljöer. Bland killarna kan vi se väsentligt lägre nivåer som svarar på samma sätt i både åttonde klass (21%) och på gymnasiet (17%). Vad gäller tjejernas otrygghet ligger Kungälv kommun på samma nivå sett till snittet bland de 10 kommuner som deltar i undersökningen. I relation till killarnas otrygghet visar statistiken att de är lite tryggare än killarna i genomsnitt i de 10 kommunerna. Genomsnittet bland killarna är 27%. Trenden över tid är sådan att vi

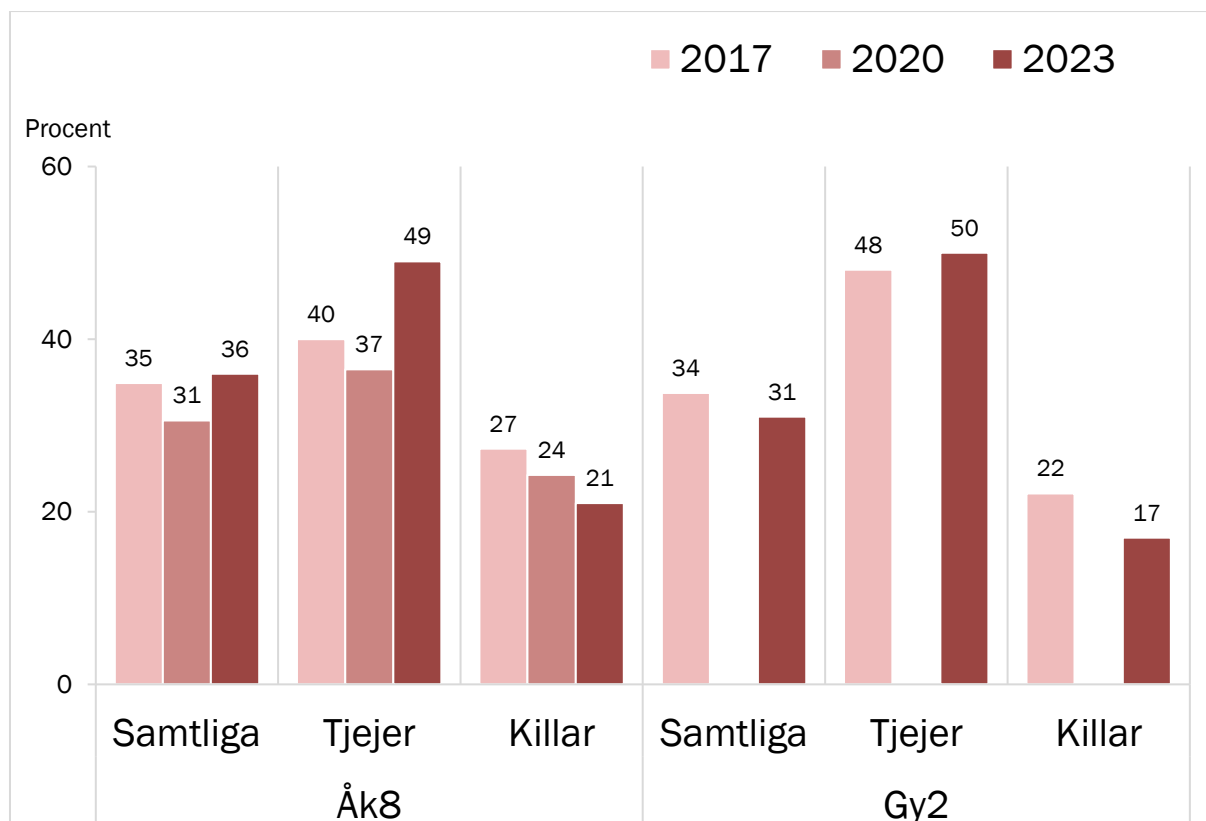
⁴ Kunskapsstöd för socialtjänsten "Bedöma risk och behov för barn och unga som begår brott eller har annat normbrytande beteende"

⁵ Lupp är en nationell undersökning från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) som kommuner och regioner kan genomföra för att få kunskap om ungas situation, deras erfarenheter och åsikter. Lupp står för lokal uppföljning av ungdomspolitik.

⁶ De olika vardagsmiljöerna är: I hemmet, I mitt bostadsområde, I skolan; på väg till eller från skolan, på stan eller i centrum, på buss, tåg eller liknande, på internet (exempelvis sociala medier, onlinespel eller communities), på träningen eller annan organiserad fritidsaktivitet, på ungdomens hus, fritidsgård eller liknande

kan se att medan tjejerna blir alltmer otrygga i någon del av sin vardagsmiljö, så blir killarna tryggare.

Figur 15. Andel svar av "Aldrig" eller "Sällan" bland årskurs 8 i grundskolan och årskurs 2 på gymnasiet i Kungälv kommun. Frågan var "Hur ofta känner du dig trygg på följande ställen?"

Källa: LUPP 2023

Skillnaden ses tydligast i grundskolan där tjejerna gått från 40% som svarar att de "aldrig" eller "sällan" 2017 till 49% 2023. I gymnasiet är skillnaden mindre då den ökat från 48% till 50%.

Vid en närmare undersökning kring vilka vardagsmiljöer det är de svaranden känner sig otrygga i finner man vissa skillnader mellan åldersgrupperna. I grundskolan är det framför allt tre områden som sticker ut: skolan (20%), kollektivtrafiken (17%) och i stan/centrum (17%). I gymnasiet är det de två sistnämnda som sticker ut, med 21% respektive 19% som svarar att de aldrig eller sällan känner sig trygga i den vardagsmiljön. Även "internet" sticker ut hos gymnasieleverna där 11% har svarat att inte känner sig trygga i den miljön.

Tittar man på skillnader mellan tjejerna och killarna blir det skillnaden i den upplevda tryggheten än tydligare. I årskurs 8 svarar 25% av tjejerna att de inte känner sig trygga i kollektivtrafiken, motsvarande siffra för killarna är 9%. Skillnaden är ännu större på gymnasiet där hela 37% av tjejerna känner sig otrygga i kollektivtrafiken medan endast 10% av killarna upplever samma otrygghet. Liknande skillnad finner vi den upplevda otryggheten i stan/centrum både bland eleverna i grundskolan och

gymnasiet. Där svarar 29% av tjejerna i gymnasiet att de känner sig otrygga i stan/centrum, motsvarande siffra bland killarna är 11%. Vad gäller otryggheten på internet är det endast 4% av killarna på gymnasiet som känner sig otrygga medan 20% av tjejerna upplever otrygghet.

Var tredje år mäts även ungas alkohol och drogvanor i samarbete med Centraförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN). I undersökningen deltar årskurs 9 och gymnasiets år 2 inklusive elever på friskolorna. Nationellt sett ligger nivåerna av narkotika på ungefär samma nivå som föregående år (Centraförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning). Den vanligaste substansen som brukas är Cannabis i form av hasch och marijuana, vilket även bekräftas av nationell statistik. Vad gäller könsskillnader indikerar undersökningen att pojkar brukar narkotika i större utsträckning än flickor. Denna skillnad kan bland annat härledas till att en större andel pojkar uppger att de blivit erbjudna att prova eller köpa narkotika jämfört med flickor.

Det framkommer även att acceptans av narkotikaanvändning bland unga ökar med åldern, det är ungefär dubbelt så stor andel elever på årskurs 2 på gymnasiet som uppger att de skulle vara okej med att deras bästa kompis använde cannabis jämfört med elever i årskurs 7 och 9. Bland samtliga årskurser som tillfrågats finns det en större acceptans av narkotikaanvändning bland killar jämfört med tjejer. I 2023 års LUPP framgår att Kungälv's åttondeklassare använt narkotika i lite mindre utsträckning än genomsnittet i Göteborgsregionen (GR) 4% kontra 7%. Vad gäller ungdomar på gymnasiet kan en se en liten minskning sedan 2013 och 2017 års LUPP. Dessa resultat ska dock tolkas försiktigt då det finns en stor risk för oseriösa svar och för bortfall på grund av frånvaro.

I Kungälv's kommun finns ett aktivt arbete för att motverka och förebygga missbruk av droger, tobak och alkohol bland våra ungdomar genom det drogförebyggande nätverket. Lägesbilden över narkotikahandling inom kommunen är en del i de lokala lägesbildsmötena där man samverkar kring problemområden och prioriterar och beslutar om åtgärder. Det finns också etablerad samverkan mellan skola, socialtjänst, sjukvård, polis och fritid genom familjecentralen Fyren (0-6 år), Familjehuset Klippan (6-18 år) och SSPF. Centralerna är mottagningar där barn, unga och föräldrar kan få stöd vid till exempel barn med oro, psykisk ohälsa och stöd för att förbättra relationen med barnet. SSPF (Skola, Socialtjänst, Polis och Fritid) förebygger och hanterar problem som rör ungdomars välbefinnande och säkerhet. Fokus i samarbetet är problematik som kriminalitet och drogmissbruk eller annat normbrytande beteende. Samverkan tydliggör en helhetsbild, som ökar möjligheten att erbjuda rätt och samordnat stöd och hjälp.

Digitala plattformar är en självklar social arena för barn och unga idag. Genom internet och sociala medier finns möjligheten att kommunicera dygnet runt. Nätet skapar en anonymitet som underlättar kränkningar och användandet av digitala medier och som bidrar till att kränkningarna även följer med in i hemmet. Andra faror online är bedrägerier, exploatering, övergrepp och andra former av kränkningar. Det

är viktigt att arbeta för att minska aggressiva beteenden på internet, men också att öka kunskapen om de faror som finns digitalt.

Demokrati och civilsamhälle

Våldsbejakande extremism

Våldsbejakande extremism är ett samlingsbegrepp för rörelser, ideologier eller miljöer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning och som främjar våld för att uppnå ett ideologiskt mål. Den digitala utvecklingen gör det möjligt för fler att göra sin röst hörd. Att föra fram och sprida hot och hat har blivit enklare. Uttalanden kan få snabb spridning i sociala medier och på så sätt få större genomslagskraft idag än tidigare, vilket kan missbrukas av personer som inte vill bevara det demokratiska samhället. Utvecklingen har även bidragit till att våldsbejakande aktiviteter såsom radikaliserings- och rekryteringskampanjer främst sker på digitala plattformar vilket innebär att det blir svårare att upptäcka.

Våldsbejakande högerextrema miljöer finns representerade i Kungälv. Kungälv ingår i deras Näste 2 tillsammans med medlemmar från Västra Götaland och Halland. Näste 2 har anordnat en mängd aktioner i Kungälv och vid några tillfällen har de genomförts tillsammans med medlemmar från riksorganisationen. Efter år 2019 har NMR varit mindre aktiva i Kungälv och det sägs att det uppstått interna splittringar, vilket har resulterat i utbrytare som har lämnat. Under 2024 har USA terrorklassat NMR som organisation och benämnt tre av dess ledare som "globala terrorister", en av dessa är boende i Kungälv.

Våldsbejakande islamistisk extremism är ett samlingsbegrepp på grupper och aktörer som vill ersätta demokratin med ett styre som grundas på hårdföra och bokstavliga uttolkningar av islam. Kungälv har historiskt sett haft grupperingar som varit anhängare till en våldsbejakande islamistisk miljö. Ett fåtal reste i ett tidigt skede till konfliktområden, varav några har återvänt och några har också dött i strider.

Kriminella nätverk

En trend för kriminella nätverk är att flytta ut till mindre kommuner som inte uppfattas ha lika stora resurser för kontroll. Även konkurrensen och polisens förmåga att förhindra brottslighet anses vara mindre. Bandidos MC har en klubblokal i Kungälv.

I Kungälv finns släktbaserade kriminella nätverk som står nära kopplade till den organiserade brottsligheten i Sverige och flertalet europeiska länder. Den kriminella strukturen upplevs vara väl organiserad och där man bedriver brott som anses vara system- och demokratihotande brottslighet som till exempel bidragsbrott, otillåten påverkan och penningtvätt.

Den negativa påverkan från kriminella släktnätverken består till exempel om hot och våld, skadegörelse, ordningsstörningar samt territoriell kontroll som utövas framför allt av den yngre falangen. Dessa unga individer fostras in i klanstrukturen. Genom sitt agerande försöker de stärka sina egna varumärken i samhället i syfte att kunna

påverka kommunala och lokala aktörer för att få sin vilja igenom. Lokalpolisområdets lägesbild talar för att de kriminella släkt nätverken som finns etablerade i Kungälv kommun främst bedriver sin kriminalitet kopplat till ekonomisk brottslighet.

Folkbokföringsbrott är en brottslighet som lokalpolisen valt att satsa på i vissa delar, resultatet av det arbetet gör att vi uppmärksammat flertalet bidragsbrott både riktat mot kommun och försäkringskassa. Mycket pekar på att det äldre skiktet i nätverken har ett stort inflytande och verkar lokalt men har även verksamheter över ett större geografiskt område, som främst berör företagssfären. Indikationer pekar på att de använder sig utav hot/våld och utpressning gentemot andra aktörer i näringslivet i ett vinstdrivandesyfte.

Välfärdsbrott

Välfärdsbrott innefattar främst bedrägerier mot välfärdssystemet och bidragsbrott (BRÅ, 2022). Det rör sig primärt om offentliga utbetalningar till företag eller föreningar som verkar för välfärden (till exempel vård och omsorg) som grundar sig på felaktigheter. Ett generellt kriterium för att ett brott ska klassas som ett välfärdsbrott är att brottet är samhällsskadligt, exempelvis genom löpande felaktiga utbetalningar eller att felaktiga utbetalningar skett vid enstaka tillfällen men av ett större belopp. I Kungälv kommun saknas en kartläggning om förekomsten av välfärdsbrott, därav är en lokal beskrivning över detta inte möjlig.

Socioekonomiskt utsatta områden

Den geografiska fördelningen av socioekonomiska förhållanden i Kungälv kommun är delvis uppdelad. Områden med sårbara socioekonomiska förhållanden är främst koncentrerade till områden i kommunens centrala delar men här finns även flera områden där en stor andel av befolkningen har goda socioekonomiska förutsättningar. I Kungälv kommun var det 7,3% av befolkningen år 2022 som levde under låg ekonomisk standard vilket legat på en jämn nivå sedan år 2019.

Andelen personer med endast förgymnasial utbildningsnivå minskar och har gjort detta sedan år 2019 (10% 2019 respektive 8,4% 2021). Det är ungefär 14% som saknar sysselsättning (ej förvärvsarbetande) år 2021 vilket innebär en minskning från år 2020 (15%). Det saknas data på denna variabel för år 2022 och 2023. Andelen medborgare med utländsk bakgrund har ökat något från år 2019 (14%) till år 2023 (15,3%), något som är viktigt att notera eftersom utländsk bakgrund, oftare än när man inte har utländsk bakgrund, bär med sig svårigheter att exempelvis etablera sig på arbetsmarknaden som sedermera leder till en låg inkomst, något som i sin tur är riskfaktorer för att hamna på en brottslig bana i livet.

Övre Komarken är ett av de områden i Kungälv kommun som utmärker sig med sårbara socioekonomiska förutsättningar. I området lever närmare 23% (2022) under låg ekonomisk standard vilket legat på en jämn nivå de tre föregående åren med en liten minskning från 2019 till 2020, se figur 17. I Övre Komarken är det också betydligt högre andel barn och unga (0–19 år) som lever under låg ekonomisk standard år 2022 (35%) än i övriga kommunområden. Övre Komarken utmärker sig

även vad gäller utbildningsnivå där närmare 17,2% endast har förgymnasial utbildning år 2023. Här kan vi dock se en positiv utveckling över de senaste fem åren från 22,1% år 2019. Området utmärker sig också med en högre andel ej förvärvsarbetande än i övriga kommunområden. 26,7% saknade sysselsättningen år 2021 vilket är högre än det kommunala snittet på 14%. Andelen invånare med utländsk bakgrund har ökat något sedan år 2019 (44,6%) till år 2023 (46,4) och ligger betydligt högre än kommunen som helhet (15,3% år 2023). För åldersgruppen 0–19 år saknas möjligheten att kommentera sysselsättning, utbildningsnivå och utländsk bakgrund.

Utöver Övre Komarken utmärker sig även områdena Blåa Komarken, Gula Komarken och Nytorget som områden med sårbara socioekonomiska förhållanden. I Blåa Komarken är det 15% som lever under låg ekonomisk standard och i Gula Komarken samt Nytorget är det 15%. Det har legat på en relativt jämn nivå sedan år 2019. I Blå Komarken, Nytorget samt Fontin/Västra Gatan är det en högre andel i åldersgruppen 0–19 år som lever under låg ekonomisk standard jämfört med övriga områden (24%, 22%, 18% respektive). Gula Komarken har när det gäller denna åldersgrupp haft en mycket positiv utveckling sedan 2019, från 24% år 2019 till 13% 2024.

6. Prioriterade områden, delmål och insatser

Plan Trygg i Kungälv konkretiserar tre av de prioriterade områdena i Program Social hållbarhet genom underliggande delmål och insatser som gäller från 2024-2027.

Tidiga insatser, barn och unga

- Kriminalitet, normbrytande beteende och brottsutsatthet
- Narkotika och missbruk

Demokrati och civilsamhälle

- Delaktighet
- Organiserad brottslighet och maktutövning i lokalsamhället

Trygghet

- Motverka våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck
- Främja det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet

Tidiga insatser, barn och unga

Kriminalitet, normbrytande beteende och brottsutsatthet

Tidiga insatser förebygger kriminalitet, normbrytande beteende och brottsutsatthet bland barn och unga. En helhetssyn och en välfungerande samverkan mellan de aktörer som möter barn och unga effektiviserar insatserna, ökar kunskapen och främjar samhällsutvecklingen.

Insats	Aktiviteter	Ansvar
Öka och sprida kunskapen om ungdomars situation och behov genom att kommunicera ut lägesbild, undersökningar och mätningar som görs inom kommunen.	Ta fram och tillämpa kommunikationsplan för systematiserad spridning internt och externt av undersökningar/mätningar/lokala lägesbilden.	Stab
	Ta fram och tillämpa kommunikationsplan för systematiserad spridning till ungdomar, vuxna och medarbetare som arbetar med barn och unga om vilka insatser för stöd och hjälp som finns.	Stab, ToS
Öka tryggheten bland unga i skolan samt främja en våldsfri kultur i ungas fysiska och digitala miljö.	Kunskapshöja om rutiner för polisanmälningar och plikten med orosanmälning. Ta fram checklistor	BoL
	Fortsatt koncept PAR (samverkan skola, polis, ambulans och räddningstjänst) i åk8 och kartlägg möjlighet att ha liknande koncept i tidigare årskurs.	BoL, Stab

Narkotika och missbruk

Överlåtelse, förvärvande, innehav och bruk av narkotikaklassade preparat är problem som ofta lyfts fram i lokala lägesbilder. Narkotikabrott kan generera annan brottslighet, som till exempel stöld och våld. Det finns dessutom kopplingar mellan narkotikabrottslighet och grov organiserad brottslighet⁷. Narkotikabrott skapar otrygghet i samhället och begränsar allas rätt till det offentliga rummet.

Insats	Aktiviteter	Ansvar
Motverka bruk av ANDTS (alkohol, narkotika, doping, tobak och spel)	Dialog med unga för att de i högre grad ska tipsa polisen om var narkotika säljs.	ToS, Stab
	Utfraån gemensam lägesbeskrivning med polisen och andra externa aktörer agera och verka proaktivt på framkomna signaler.	BoL, Stab och ToS
	Informera och öka kunskap kring droger för skolpersonal, elever, vårdnadshavare samt näringsliv och civilsamhälle.	BoL, Stab och ToS
	Säkerställa att skolan har upparbetade och fungerande rutiner kring ANDTS.	BoL

Demokrati och civilsamhälle

Delaktighet

Vi som kommun är skyldiga att ge alla invånare möjlighet att på olika sätt vara delaktiga i samhället, enligt både FN:s Konvention om mänskliga rättigheter

⁷ Lagrådsremiss - Skärpta straff för brott i kriminella nätverk

<https://www.regeringen.se/contentassets/bf9dbef42aaf45979180455ccaf954d5/skarpta-straft-for-brott-i-kriminella-natverk.pdf>

respektive Barnkonventionen. Att känna sig delaktig i ett samhälle och att känna att man har möjlighet att påverka i sin omgivning ger en känsla av ansvar gentemot andra människor och fysiska platser. Delaktighet i samhället fungerar således som en skyddsfaktor för ett kriminellt beteende. I Sverige utgör hot och hat mot grupper och personer med stor betydelse för demokratin ett växande problem. Det gäller bland annat förtroendevalda politiker, men också andra aktörer som deltar i det demokratiska samtalet.

Våldsbejakande extremism är ett samlingsbegrepp för rörelser, ideologier eller miljöer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning och som främjar våld för att uppnå ett ideologiskt mål.

Hotbilder i samhället förändras ständigt och påverkas av samhällsutvecklingen. Genom aktiv omvärldsanalys följer och anpassar kommunen verksamheten i takt med att hotbilder förändras. Det förbereder och skapar förutsättningar att möta utmaningar i ett tidigt skede och minimera oönskade händelser.

Kungälv kommun har mångårig erfarenhet av att arbeta med Toleransprojektet, som nu är implementerad i ordinarie verksamhet. Vårt toleransarbete är idag en del av skolornas likabehandlingsarbete. Samtliga chefer inom Bildning och Lärande får utbildning i dessa frågor via samverkansavtal med Segerstedts Institutet.

Insats	Aktiviteter	Ansvar
Öka kunskapen om otillåten påverkan och systematisera rutiner för att upptäcka och förebygga. Förebygga tystnadskultur.	Skapa utbildning i Lärplattformen för medarbetare om trakasserier, hot, våld och korruption i syfte att motverka otillåten påverkan.	Stab
	Se över möjligheten att anmäla incidenter kopplat till otillåten påverkan i incidentrapporterings-systemet.	Stab
	Kartlägga riskerna i verksamheterna och skapa tydliga rutiner för att motverka otillåten påverkan.	BoL, ToS, SoU
Motverka våldsbejakande extremism (VBE).	Utveckla SSPF-forumet för att säkerhetsställa samverkan kring en uppdaterad lägesbild gällande VBE.	BoL, ToS
	Skapa utbildning i Lärplattformen om VBE och befintligt stöd.	Stab
	Tillsammans med civilsamhället erbjuda och informera om stöd som finns för de som är drabbade av extremism, inklusive anhöriga.	Stab

Organiserad brottslighet och maktutövning i lokalsamhället

Det finns inte en särskild typ av brott eller gärningsperson som är organiserad brottslighet. Denna brottslighet karakteriseras i stället av själva processen, att brotten begås av flera personer som organiserat sig. Den organiserade brottsligheten förknippas ofta med gängkriminalitet, men de synliga gängen är bara en del av den organiserade brottsligheten. Organiserad brottslighet utgörs till stor del av löst sammansatta och flexibla projektorganisationer, som är ute efter makt och ekonomisk vinning.

Otillåten påverkan, infiltration av samhällsinstitutioner och korruption finns i samhället redan idag och kan bli ett avgörande hot mot den framtida samhällsutvecklingen, där tillit till staten och de demokratiska spelreglerna är grundläggande. Relationen mellan den organiserade brottsligheten och bedrägeribrotten är uppenbar och är en av de mer vinstdrivande kriminella aktiviteterna som dessa aktörer kan ägna sig åt.

Insats	Aktiviteter	Ansvar
Samverka för att bekämpa organiserad brottslighet och maktutövning i lokalsamhället.	Ta fram och tillämpa kommunikationsplan för att informera om lägesbild över organiserad brottslighet i kommunen – vad man ska tänka på/skydda sig/ förhindra kriminella etableringar.	Stab
	Samverkan och ökad delaktighet från näringslivet, fastighetsbolag och fastighetsägare i det gemensamma arbetet mot välfärdsbrott.	Stab
	Berörda kommunala verksamheter deltar på myndighetsgemensamma insatser.	ToS, BoL, SoU
	Samverkan genom att lokalisera resurs från socialtjänst på polishuset.	ToS
Öka kunskapen om och förebygga välfärdsbrottslighet	Kartlägga hur sårbarheten ser ut i egna verksamheten och skapa rutiner för att förebygga välfärdsbrottslighet.	ToS, BoL, SoU
Öka kunskapen om och förebygga miljöbrottslighet	Kartlägga förekomst och omfattning av miljö- och avfallsbrottslighet	Stab
Öka kunskapen om bedrägeribrott i kommunens verksamheter, näringslivet samt medborgarna.	Skapa utbildning om bedrägeribrott i Lärplattformen.	Stab
	Förebygga bedrägerier bland särskilt utsatta målgrupper	Stab
	Följa upp kommunens avtal med leverantörer genom oannonserade kontroller på kommunens olika avtal.	Stab

Trygghet

Våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck

Våld mot kvinnor och flickor i Sverige är ett folkhälsoproblem och dessa målgrupper är de vanligaste offren för våld i nära relation. Det egna hemmet är den vanligaste platsen för detta våld.

Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck är samhällsproblem som kännetecknas av stor komplexitet. Många aktörer behöver samverka och arbeta långsiktigt för att förhindra att detta våld sker.

I Socialstyrelsen föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer (HSLF-FS 2022:39) och i den kompletterande handboken Våld – handbok om socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete med våld i nära relationer finns bestämmelser och vägledning för socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete. Utifrån 2 kap. Socialnämndens ansvar för planering och styrning:

- **1 §** Socialnämnden ska fastställa mål för arbetet med våldsutsatta, barn som bevittnat våld och våldsutövare samt beskriva när och hur målen ska uppnås.
- **2 §** Socialnämnden ska fastställa var i verksamheten ansvaret ska ligga för att utreda, fatta beslut i och följa upp ärenden som gäller våldsutsatta, barn som bevittnat våld och våldsutövare.

I Kungälv kommun ansvarar sektor Trygghet och Stöd för att utreda, fatta beslut i och följa upp ärenden som gäller våldsutsatta, barn som bevittnat våld och våldsutövare. Fastställda mål utgörs av nedanstående insatser och aktiviteter.

Insats	Aktiviteter	Ansvar
Upptäcka våld i nära relationer så tidigt som möjligt samt erbjuda stöd till brottsdrabbade.	Via kommunövergripande nätverket skapa ökad samverkan kring tidig upptäckt, insatser och uppföljning.	Stab, ToS
Förebygga våld i ungas nära relationer.	Säkerställa att verksamheten har framtagna rutiner som är väl kända och tillämpas.	BoL, ToS
Erbjuda insatser till våldsutövare och därmed minska återfall och upprepad utsatthet.	Stärka kompetens och medvetenhet kring våld i ungas nära relationer bland professionella och vårdnadshavare	BoL, ToS
	Årlig informations/kunskapskampanj till allmänheten.	Stab, ToS
Förebygga hedersrelaterat våld och förtryck.	Säkerställa att förskolan, skolan och socialtjänst följer upparbetade rutiner kring hedersrelaterat våld och förtryck.	BoL, ToS

Brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete

Kommunen och lokalpolisområde Kungälv/Ale har idag en samverkans-överenskommelse som utgår i "Trygg i"-modellen och som syftar till en fördjupad och strukturerad samverkan för att öka tryggheten och minska brottsligheten, inom Kungälvs kommuns geografiska område.

Samverkan sker med utgångspunkt från en delad lägesbild. Med metoden EST (*Effektiv samordning för trygghet*) jobbar kommunen och polisen tillsammans med andra kommunala verksamheter samt lokala aktörer i en kunskapsbaserad metod inom brottsprevention. Syftet är att minska och förebygga otryggheten genom tidiga insatser. Det finns stora besparingar att göra med brottsförebyggande arbete vad gäller både mänskligt lidande och ekonomiska förluster.

Kungälvs kommun tillämpar kamerabevakning som ett kompletterande brottsförebyggande och trygghetsskapande verktyg vilket innebär att andra åtgärder ska prövas och/eller vidtas både före, under och efter införskaffandet av kamerabevakning

Insats	Aktiviteter	Ansvar
Kunskapshöja om det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet inom alla sektorer för att öka delaktigheten i förebyggande arbete.	Implementera och uppfylla kraven i ny lagstiftning "Skolor mot Brott"	Stab, BoL
	Skapa utbildning på Lärplattformen om förebyggande arbete och evidensbaserade metoder.	Stab
	Ta fram kommunikationsplan för extern spridning av information om kommunens brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete.	Stab
	Identifiera befintliga forum där trygghet- och brottsförebyggande frågor bör integreras i samhällsplaneringen	Stab, SB
Stärka förebyggande arbete genom samverkan och gemensamma insatser med näringsliv och civilsamhälle.	Genomföra både fysiska och digitala trygghetsvandringar med olika aktörer i kommunen, föreningsliv, områdesbaserade aktörer, samt fastighetsägare/ bostadsbolag.	Stab
	Genomföra trygghetsundersökning i det lokala näringslivet	Stab
	Samverka med näringsliv och fastighetsägare i relation till den motorburna problematiken i centrala delarna av Kungälv.	Stab

	Samverka med kollektivtrafiksaktörer kring otrygghet i lokaltrafiken	Stab
	Involvera koncernbolagen i det förebyggande arbetet.	Stab
	Kartlägga intresse och möjlighet att utifrån konceptet grannsamverkan starta upp företagssamverkan i våra industriområden.	Stab

7. Levandegöra

Plan Trygg i Kungälv utgår till stor del från befintliga uppdrag inom kommunen och samverkan med Polisen samt näringsliv och civilsamhället. Prioriterat är att tydliggöra inom förvaltningen vem som arbetar med respektive uppdrag och koordinera dessa.

Planen publiceras på kommunens webbplats tillsammans med övriga styrdokument.

8. Uppföljning

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för plan Trygg i Kungälv och ska tillse att den är ändamålsenlig. Om det under perioden visar sig att planen behöver uppdateras ska behovet initieras till kommunstyrelsen.

Uppföljningen av program Social hållbarhet är integrerat i Kungälvs kommuns uppföljning av Agenda 2030, där planens aktiviteter följs upp årligen. Rapporten redovisas till kommunfullmäktige och innefattar återkopplingar från plan Trygg i Kungälv, Social översiktsplan, Äldreplan samt Plan Full delaktighet.